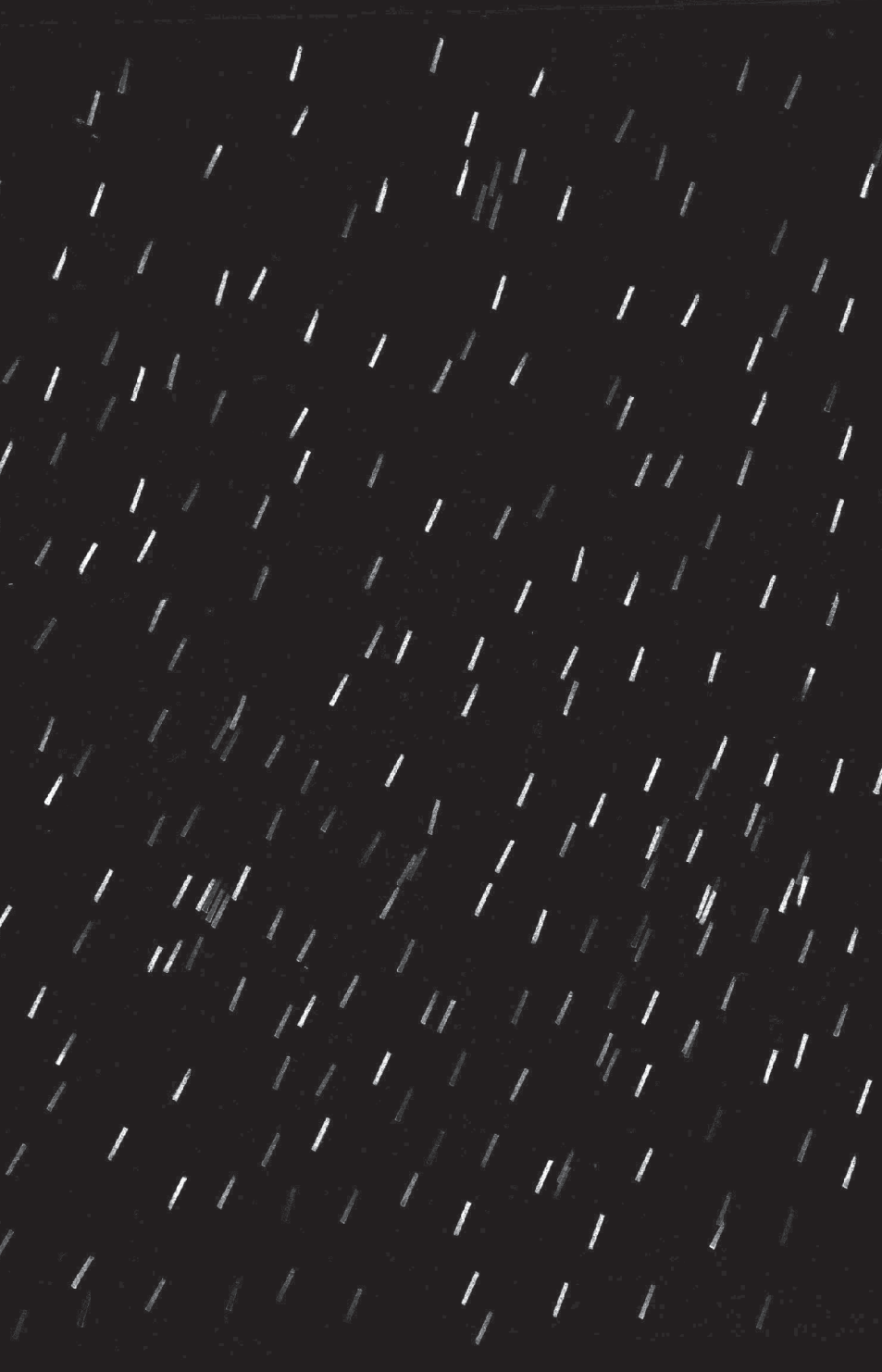

Steve Sem-Sandberg

BOUŘE

Paseka

Jemu neukážu průzračné studánky.

William Shakespeare: Bouře

Neměl jsem se na ostrov vracet, a přece jsem tady. Je duben. Jako vždycky touhle roční dobou se po dešti nad zem snese nízký pruh mlhy a zahalí obě strážní budky na předmostí i to, co zbylo z železného soklu někdejší závory. Mlha mi připomíná bílou záclonovinu, již Johannes v létě přikrýval třešně, aby ochránil plody před ptáky, ale stromy za mlžným oparem jsou pořád ještě holé, bez listů a jedině, co se ve vodě zrcadlí, jsou sukovité větve a skaliska. Johannes se vždycky chlubil, že tenhle most stavěl vlastníma rukama. Dřív tu byl lanový přívoz, který kotvil o pár set metrů níž v zálivu a převážel sem i auta, přestože v té době nebyly cesty na ostrově v nijak valném stavu. Když Johannes navštívil ostrov poprvé, přivezl si s sebou motorku. V té se pak často a všem na odív kodrcal po ostrově a v sajdkáře vedle něj většinou sedával Kaufmann, oba s motorkářskými brýlemi na očích, v přepásaném koženém kabátě s podšívkou a vysokým kožešinovým límcem. Dostat se tenkrát přes záliv přívozem nebyla žádná hračka. Když hodně foukalo, ocelová lana se div neutrhla a kromě převozníka, který navíjel vodící lano, bylo zapotřebí dalších dvou chlapů na pevnině, aby loď u přístavního můstku zajistili. Dalo se proto očekávat, že Kaufmann stejně bude muset jednou přistoupit na stavbu pevného mostního spojení, třebaže to rozhodnutí mnohé překvapilo, když posléze padlo. On i jeho rodina vlastně užívali ostrůvky kousek od pevniny, Blízké ostrovy, odedávna jako své soukromé léno, kam se smělo vkročit pouze s jejich souhlasem: tehdy se to týkalo hrstky obyvatel včetně pacientů, lékařů a sestřiček ze starého sanatoria na Západním ostrově. Hned jak most stál, dal ho Kaufmann z každé strany předmostí osadit strážní budkou a chlapi, co předtím obsluhovali přívoz, pak sloužili jako mostní stráž. Zpočátku tam byla i závora, ale čím víc pozemků Kaufmann odprodával, tím víc závory ztrácely smysl, nakonec

zůstaly trvale zdvižené a po dalších pěti šesti letech se odmontovaly a zbyly z nich jen ty sokly. Jak dlouho to může být? Už se nepamatuju. Nebo spíš: paměť je k ničemu, když se jí má měřit čas panující na ostrově. Už jen zhruba pět set kroků přes most ve mně probouzí stejně jako dřív pocit, jako bych se přenesl stovky let zpátky do minulosti. Jako kdyby se krajina kolem vás prohloubila, rozšířila a zbarvila, i samotný vzduch jako by zhoustl. Klima na ostrově je jiné, vysvětloval Johannes s přehnanou horlivostí pedanta, již si na stará kolena osvojil. Má to co dělat s mírnými mořskými proudy. Poznáš to na medúzách, ty se vždycky stahují do zálivu. Hledají teplejší vodu. Za srpnových večerů, kdy je tma jako uhel, rozkládal na kuchyňské podlaze mapu hvězdného nebe a ukazoval mně a Minně souhvězdí. Andromeda, Pegas, Kassiopeia. A jestli uvidím i sedmou hvězdu Plejád, tak mám výtečný zrak a takový už mi zůstane. Tenkrát byl Johannes napůl slepý, ale nechtěl se k tomu znát. S baterkou v ruce nás vedl do zahrady, abychom souhvězdí spatřili na vlastní oči, a mně se vybavuje, jak jsem si pomyslel, že kdyby se všechno to, co se pořád a všude kolem nás ničí, špiní a rozkládá – Johannes celé dny prochlastal, spal v pomočených peřinách, zahrada pustla, dům rozežírala hniloba, Minna terorizovala sousedství široko daleko svým pubertáckým, nakřáplým skřehotem –, tedy kdyby se tohle všechno, náš společný neuspořádaný život, dalo vyměnit za jediný okamžik klidu a pohody, vypadal by ten okamžik přesně takhle. Kdy je kolem nás konečně ticho a tma a hvězdy stojí nepohnutě na nebi. A pak už všechno bude pokračovat takhle pořád dál, stejně jako tam nahoře v teplé tmě. Noc co noc. Stejně bezpečné, stejně neochvějné, ve stejných rozpoznatelných konstelacích. Tak jsem si to představoval. Tak si to představuje dítě.

Že má člověk něco živě v paměti, ještě vůbec neznamena, že věci kolem sebe rozpoznává, a nejmíň ze všeho místopis. Nevzal jsem si taxi a šel pěšky, což představovalo dobrý kilometr chůze s plnou polní na zádech. A protože jsem netušil, v jakém stavu Žlutou vilu najdu, připravil jsem se na nejhorší. Do batohu jsem přibalil spacák a karimatku a vzal si s sebou dokonce i plynový vaříč a konzervy pro případ, že v domě nenajdu nic k snědku. Každopádně mi cesta pěšky dala možnost prohlédnout si na vlastní oči ty nové procovské vily, které Johannesovi tolik pily krev. Všechny se obracely zády k silnici a prosklené terasy a přeplácené zdobné fasády nastavovaly moři, dřív něco naprosto nemyslitelného. Uložili se tam jako do hrodek, tak by to vyjádřil Johannes, s těmi svými automaticky ovládanými vraty pro auta, parabolickými anténami, které se jako pomníky vzpínají nad nově získanými nemovitostmi a neznají míru ani slušnost. Dokonce i silnice nabrala jiný směr, ale možná je to jen tím, že je širší a asfaltovaná. Běží dolů v dlouhých obloucích podél skalnatého pobřeží až k nejužšímu bodu ostrova, šíjí, kde se jeho východní a západní část spojují jako přesýpací hodiny, a pak zase vystoupá na kopec až k místu, kde leží obchod Kiwi. Přímo naproti obchodu, ve starém dřevěném stavení, přízemním a protáhlém, dřív sídlil Brekkeův koloniál a železářství, kam Johannes chodil kupovat hřebíky a plynové bomby. Dlouhá dřevěná budova tu stojí dodnes, sice renovovaná a dostavěná v jakémsi moderním rustikálním stylu, za výlohou bezduchý prospekt makléřské firmy, ale nakoupit se přirozeně dá už jen v samoobsluze přes ulici. Na parkovišti před vchodem nestojí jediné auto (je neděle), jen nákupní vozíky, s nimiž jako by tu někdo jezdil nazdařbůh a potom je nechal, kde mu z rukou vypadly. Od samoobsluhy vede Královská cesta, královská

proto, že probíhá kolem celého ostrova po této straně šíje. Z ní odbočuje úzká silnička, dřív to bývala pouhá pěšina nahoru do kopce ke Kaufmannovu statku, a když se po ní pustíte až na konec a minete ceduli s nápisem *Soukromá cesta*, dostanete se až do statku. Stojí tu doposud: rodinná vila s vysokou strmou střechou a věžičkou, dlouhou verandou podél celé strany domu obrácené do dvora, vzadu stáje, stodoly a hospodářská stavení. Kus opodál, tam, kde už se cesta začíná ztrácet v louce a lese, je stará vodárna a vpravo od ní koňská ohrada a tréninková klusácká dráha, již pan Carsten zbudoval buď s Kaufmannovým souhlasem, nebo majiteli na truc. Za mého dětství tu odedávna bývala hned pod lesem dohola spasená dobytčí ohrada, kde u smaltované vany, která se používala místo napajedla, stával bělouš. Pamatuju, jak jsem se v létě za krátkých světlých nocí díval na koně ze svého okna a žasl nad tím, že dokáže hodinu za hodinou stát úplně bez pohnutí. Možná spal vstoje, jak to zvířata umějí. Nebo on jediný na ostrově bděl, zatímco všichni ostatní hluboce spali. Vidím Minnu, jak polonahá běží s běloušem přes pole pod ohradou. Je zase žhavé léto a v puse mám stejnou pachutí sluncem spálené země jako ona. Jako kdyby to řezalo a pálilo mě, cítím, jak ji ostré klasy švihají do holých nohou a paží. Běžíme, já jako vždycky o krok pozadu, ale možná také sedím v podkroví a pozoruju ji Johannesovým dalekohledem, utíká a potom padá. Uprostřed pole se udělá důlek a pšeničné klasy se za jejím tělem neprostupně zavřou. Ale odsud shora ji přece vidím: zůstává ležet naznak s tváří obrácenou přímo k nebi, pokřivenou řevem, který není slyšet, potom vidím, jak po cestě shora od statku kráčí starý, na zádech tmavou skvrnu od potu v místech, kde mu kšandy tisknou košili k tělu, nebo že by to byl pan Carsten? Scéna ztuhne: Minnino nehybné tělo na zádech v poli a on se blíží

jako temný stín mimo obraz, stále mimo obraz. Nic víc. Sen, nebo vzpomínka, nevím. Teď jsem došel ke Žluté vile a ocitl se před zadním vchodem. Za stromy ve vysoké trávě stojí Johanessovy úly jako zástup malých čtyřhranných lebek a ostře, nakysle to tady čpí zahnívajícím zeminou jako vředy: tím, co příliš dlouho leží ve stínu. Houstnoucí mlhou se zvolna blíží letadlo, objevuje se a mizí v plynoucích oblacích, mohutné burácení sílí a přechází ve vysoký jekot. Vzápětí je to pryč a letadlo s blikajícími světly na koncích křídel mizí nad Ptačí horou za Kaufmannovým statkem. Klíč se vzpěčuje v zámku. Opřu se do dveří ramenem, dřevo praská a nakonec povolí a já padám do tmy plné prachu a známého pachu sklepní hniloby a topné nafty. Zase doma.